

Türk Sosyal Güvenlik Sistemi

Dr. Öğr. Üyesi Fatih SERBEST

Sosyal
Güvenlik
Nedir?

Ülkemizde
Tamamlayıcı
ve Destekleyici
Sigortalar

Ülkemizde
Sosyal Sigorta
ve Sosyal
Sağlık Sigortası

Sosyal Güvenlik Nedir?

Sosyal güvenlik bünyesinde;

- Sosyal Sigorta
- Sosyal Sağlık Sigortası
- Tamamlayıcı-Destekleyici Sistemler
- Özel Sigorta
- İşsizlik Sigortası (İşçi ve Esnaf)
- Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler
- Barınma

unsurlarını barındıran koruyucu bir şemsiyedir.

Sosyal
Sigorta

Sosyal
Sağlık
Sigortası

Tamamlayıcı/
Destekleyici
Sistemler

Özel
Sigorta

Sosyal Sigorta Nedir?

Bir mesleki veya sosyal risk yüzünden GELİRİ VE KAZANCI kesintiye uğramış kimselere geçinmek için ASGARİ BİR GELİR sağlayan sistemdir.

Mesleki ve Sosyal Riskler Nelerdir?

Kısa Vadeli Riskler

Uzun Vadeli Riskler

Kısa Vadeli Riskler;

- Analık
- Hastalık
- İş Kazası ve Meslek Hastalığı

Uzun Vadeli Riskler

- Yaşlılık
- Malüllük
- Ölüm

Sosyal Sağlık Sigortası Nedir?

Sistemdeki kişilerin (iştirakçilerin);

Sağlıklarını korumaya yönelik harcamalar ile,

Sağlık riskleriyle karşılaşmaları halinde asgari tıbbi bakım harcamalarını

karşılaman sigorta sistemidir.

Tamamlayıcı/Destekleyici Sistem Nedir?

Halihazırda bir sosyal güvenceye sahip olan kişilerin sosyal güvence düzeylerini tamamlamaya, genişletmeye ve desteklemeye yönelik sigorta sistemleridir.

Özel Sigorta Nedir?

Can ve mala ilişkin risklerin özel sigorta şirketlerince üstlenildiği hayat ve hayat dışı sigortalardır.

Hayat Sigortası
Sağlık Sigortası
Tamamlayıcı Sağlık Sigortası
Deprem Sigortası
Ferdî Kaza Sigortası vb.

Ülkemizde Sosyal Sigorta ve Sosyal Sağlık Sigortası

1921 yılında kurulan Amele Birliği, ülkemizin kanun ile kurulan ve üyeliği zorunlu olan ilk sosyal güvenlik kuruluşudur.

Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak, sosyal sigortalara benzeyen fakat kişiler ve riskler açısından çok dar kapsamlı olan çok sayıda emeklilik ve yardımlaşma sandıkları kurulmuştur.

Tarih içerisinde bu sandıkların bir kısmı Emekli Sandığına, bir kısmı SSK'nın öncülü olan İşçi Sigortaları Kurumuna devredilmiş, bir kısmı ise faaliyetlerine devam etmiştir.

2008
Öncesi

2008
Sonrası

2008 Öncesi

Ülkemizde 2008 yılına kadar sosyal sigorta ve sağlık sigortası işlemleri;

Farklı kanun ve düzenlemelere göre,

Farklı sosyal güvenlik kuruluşlarınca,

Farklı standart ve normlarda,

Yürütülmüştür.

SSK

Bağ- Kur

Emekli
Sandığı

Banka - Oda
Sandıkları

SSK

1965 yılında kurulmuştur.

Sigortalı kapsamını işçiler olmaktadır.

Katılım zorunludur.

Sosyal
Sigorta

Sosyal
Sağlık
Sigortası

Sosyal Sigorta

SSK Sigortalılarını;
Kısa Vadeli Sigorta Kollarından; İş Kazası
ve Meslek Hastalığı Sigortası, Hastalık
Sigortası ve Analık Sigortası,
Uzun Vadeli Sigorta Kollarından; Malullük
Sigortası, Yaşlılık Sigortası, Ölüm Sigortası
kapsamında teminat altına almış ve
sigortalılarına bu sigortalar kapsamında
gelir desteği sağlamıştır.

Sosyal Sağlık Sigortası

SSK sigortalılarından topladığı primler karşılığında aynı zamanda sağlık sigortacılığı da yürütmüştür.

Sağlık hizmeti sunumu için;

- Eğitim Araştırma Hastaneleri,
- Sağlık İstasyonları,
- Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri,
- Eczaneler,
- İlaç Fabrikaları vb.

 lık kuruluşları kurmuş ve işletmiştir.

Bağ-Kur

1972 yılında kurulmuştur.

Sigortalı kapsamını kendi nam ve hesabına çalışanlar oluşturmaktadır. (Esnaf ve işveren)

Katılım zorunludur.

Sosyal
Sigorta

Sosyal
Sağlık
Sigortası

Sosyal Sigorta

Bağ-Kur sigortalılarına yalnızca uzun vadeli sigorta kolları kapsamında;
-Malullük Sigortası
-Yaşlılık Sigortası
-Ölüm Sigortası hizmetleri sunmuştur.

Sosyal Sağlık Sigortası

BAĞ-KUR sigortalılarına, uzun yıllar sağlık sigortası yardımları sağlamamıştır.

1986 yılında sağlık sigortasına kademeli olarak başlanmış, 01.01.1989 tarihinden itibaren sağlık sigortası uygulaması yaygınlaşmıştır. BAĞ-KUR sağlık sigortasını, sağlık hizmeti satın alma yöntemiyle gerçekleştirmiştir. (SSK, Sağlık Bakanlığı, Üniversite Hastaneleri ile protokol yaparak)

Emekli Sandığı

1950 yılında kurulmuştur.

Sigortalı kapsamı memurlar ve diğer kamu görevlilerinden oluşmaktadır.

Katılım zorunludur.

Sosyal
Sigorta

Sosyal
Sağlık
Sigortası

Sosyal Sigorta

Emekli Sandığı iştirakçilerine yalnızca uzun vadeli sigorta kolları kapsamında;

- Malullük Sigortası
- Yaşlılık Sigortası
- Ölüm Sigortası hizmetleri sunmuştur.

Sosyal Sağlık Sigortası

Emekli Sandığı iştirakçilerinden aktif çalışanlara sağlık yardımları yapmamış, bu kişilerin sağlık harcamaları 657 sayılı DMK'nın 209 uncu maddesi gereği iştirakçinin çalışmakta olduğu Kurum tarafından ödenmiştir.

Banka-Oda Sandıkları

1964 yılında kabul edilen 506 sayılı Kanunun Geçici 20 inci maddesi kapsamında «zel sosyal güvenlik kuruluşu» statüsü kazanmışlardır.

Kapsamını sandığın ait olduğu kuruluşun çalışanları ve emeklileri oluşturur.

Katılım zorunludur.

Sosyal
Sigorta

Sosyal
Sağlık
Sigortası

Sosyal Sigorta

Sandıklar iştirakçilerine SSK'nın sunduğu yardımlardan az olmamak kaydıyla;

1- Kısa Vadeli Sigorta Kollarından; İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortası, Hastalık Sigortası, Analık Sigortası

2- Uzun Vadeli Sigorta Kollarından; Malullük Sigortası, Yaşlılık Sigortası, Ölüm Sigortası

hizmetleri sunmuştur.

Sosyal Sağlık Sigortası

Sandıklar sigortalılarına;

Kendi bünyelerinde sağlık sandığı/fonu kurarak,

Çalışanlarına özel sağlık sigorta poliçesi satın alarak,

Sevk zinciri oluşturarak,

Kendi sağlık işletmelerini (anlaşmalı hekim, poliklinik, hastane) kurarak,

vb. yöntemlerle sosyal sağlık sigortası hizmetini sunmuşlardır.

2008 Sonrası

2002 yılında Sağlıkta Dönüşüm programı başlatılmıştır.

Programın 8 bileşeninden biri Genel Sağlık Sigortasının kurulmasıdır.

Program kapsamında 2005 yılında SSK sağlık kuruluşları Sağlık Bakanlığına devredilmiştir.

Sosyal
Güvenlik
Kurumu

Banka-Oda
Sandıkları

Sosyal Güvenlik Kurumu

Çalışanların hak ve yükümlülükleri arasında norm ve standart birliği sağlamak ve sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi oluşturmak amacıyla 2008 yılında sosyal güvenlik reformu yapılmış, bu kapsamda SSK, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur tek çatı olarak Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığında (5502) birleştirilmiş ve nüfusun tamamına eşit, kolay ulaşılabilir ve kaliteli sağlık hizmeti sunumunu amaçlayan genel sağlık sigortası sistemi (5510) kurulmuştur.

Sosyal
Sigorta

Genel Sağlık
Sigortası

Sosyal Sigorta

İşçi, memur ve kendi nam ve hesabına çalışanlar sosyal sigorta kapsamına alınmış,

işçiler kısa ve uzun vadeli sigorta kollarının tamamından,
memurlar ile kendi nam ve hesabına çalışanlar yalnızca uzun vadeli sigorta kollarından, sigortalanmıştır.

Sosyal Sağlık Sigortası

4/a,b,c kapsamındakiler genel sağlık sigortalısıdır. Sosyal sigortası olmayan vatandaşların da yalnızca GSS primi ödeyerek sisteme dahil edilmeleri sağlanmıştır.

Genel sağlık sigortası kapsamında finansmanı sağlanan sağlık hizmetleri, her yıl belirlenen Sağlık Uygulama Tebliğinde yer alan fiyatlar üzerinden resmi ve özel sağlık hizmeti sunucularından sözleşmeler yoluyla satın alınmaktadır.

Banka-Oda Sandıkları

Daha önce iki kez SSK'ya devri konusunda kanun düzeyinde düzenlemelere konu olan ancak her defasında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen sandıkların devri konusu, 5510 sayılı Kanunla tekrar gündeme gelmiş ancak devir hala gerçekleşmediğinden, anılan sandıklar özel sosyal güvenlik kuruluşu statüsünde sosyal sigorta hizmeti vermeye devam etmektedirler.

Tamamlayıcı/Destekleyici Sigortalar

Bu sigorta sistemlerinden yararlanabilmenin ön koşulu halihazırda bir sosyal güvenceye sahip olmaktır.

Sosyal Güvenlik Sisteminin sürdürülebilirliği için hem sağlık hem de emeklilik yönünden Sosyal Güvenlik Sisteminin tamamlayıcı/destekleyici sigortalarla desteklenmesi gerektiği kalkınma planlarında yer almıştır.

Tamamlayıcı/
Destekleyici
Sosyal Sigorta
ve Sağlık
Sigortası

Tamamlayıcı/
Destekleyici
Özel Sigortalar

Tamamlayıcı Destekleyici Sosyal Sigorta ve Sağlık Sigortası Sistemleri

Ülkemizde tarih boyunca sandık şeklinde örgütlenmelere sıkça rastlanmaktadır. Sandıklar sosyal sigorta ve sağlık sigortası kapsamında sosyal güvenlik kuruluşlarınca sağlanan asgari hizmetleri destekleyen/tamamlayan organizasyonlardır. Fonsiyonel açıdan iki şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Biriktirme/
Dayanışma
Sandıkları

Sağlık
Yardım
Sandıkları

Biriktirme/Yardımlaşma Sandıkları

Ayrı bir tüzel kişilik şeklinde örgütlenmişlerdir.

İştirakçilerinin çalıştığı Kurumlarla aralarında organik bir bağ kurulmuştur.

İştirak, Oyak haricindeki oluşumlarda gönüllük esasına dayalıdır.

Prim karşılığında iştirakçilerine ölüm, emeklilik, doğal afet, sakatlık gibi yardımlar sunmaktadırlar.

Kurum ya da meslek mensupluğu üzerine kurulabilir.

OYAK, İLKSAN, Ratelvak, PTT Biriktirme Yardım Sandığı, MERVAK bu oluşumlara örnektir.

Sağlık Yardım Sandıkları

Hali hazırda sosyal sağlık güvencesine sahip olan Kurum çalışanlarının veya meslek grubu mensuplarının daha üst seviyede sağlık hizmetlerinden faydalanabilmesini sağlamak amacıyla Kurumlar bünyesinde ya da Kurumlar gözetiminde vakıf/dernek statüsünde kurulan ve tamamlayıcı sağlık yardımları veren oluşumlardır. Türk Telekom Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı, PTT Sağlık Yardım Sandığı bu oluşumlara örnektir.

Tamamlayıcı/ Destekleyici Özel Sigortalar

Özel sigorta şirketleri tarafından sunulan tamamlayıcı destekleyici sigortalar yaşlılık sigortasının tamamlayıcısı olan Bireysel Emeklilik ile genel sağlık sigortasının tamamlayıcısı/destekleyicisi olan Tamamlayıcı Sağlık Sigortasıdır.

Bireysel
Emeklilik

Tamamlayıcı
Sağlık
Sigortası

Bireysel Emeklilik

7 Ekim 2001 tarihinde yürürlüğe giren BES; tasarrufların toplanması, değerlendirilmesi ve kişiye toplu para ya da maaş ödenmesi esasına dayanır.

BES, zorunlu sosyal sigorta sisteminde yer alan yaşlılık sigortasının tamamlayıcısı olarak kurulmuştur.

1 Ocak 2013 tarihinden itibaren BES'e ilişkin %25 devlet katkısı sistemine geçilmiş, 2017'de işverenlerin çalışanlarını otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil etmesine ilişkin esaslar düzenlemiştir.

Tamamlayıcı Sağlık Sigortası

İlk kez 2010 yılında satışa sunulan Tamamlayıcı/Destekleyici Özel Sağlık Sigorta ürünüdür.

Tamamlayıcı veya Destekleyici Sağlık Sigortası, genel sağlık sigortasının temel teminat paketi içerisinde yer almayan, temel teminat paketinde yer alıp kısmen karşılanan, yani cepten ödeme yapılan ya da bireylerin daha yüksek standartlarda sağlık hizmeti talep ettiği durumlarda devreye giren özel sağlık sigortası türüdür.

